

Izjave ameriških duhovnikov o vtisih in obisku Jugoslavije

Ameriški listi objavljajo zavajalna poročila o
položaju v deželi. Popolna svoboda bogoslužja
kljub ločitvi cerkve od države

New York. — (Tanjug) — Člani
ameriške delegacije, katero tvorijo
protestantovskih duhovnikov in en zdravnik, ki
nedavno dospeli v Jugoslavijo
z namenom, da zvedo resni-
co svobodi bogoslužja v deže-
so po obisku Belgrade in Za-
greba podali izjave o prvih vtih
verskega življenja v Jugosla-
viji. Zanimali so se zlasti za
učaj zagrebškega nadškofa
Stepinca.

Dr. Emory S. Bucke, urednik
evangelističnega tednika Zion's
 Herald, je izrazil začudenje,
ko ameriški listi objavljajo za-
vajalne vesti o položaju v Ju-
goslaviji. Po prihodu v Zagreb
obiskal rimsko katoliško se-
minarijo, ki je del državne uni-
verzitetne. Po obisku je dejal:

"Name je naredilo globok vtis
vsega, kar imajo druge fa-
kultete. Videl sem knjižnico
in knjižničarja. Dekan mi je dal
seznam knjig, katere bom pri-
šel v Ameriko. Prepričati
sem skušal vse one, ki mislijo,
da ni svobode bogoslužja v Ju-
goslaviji, da se motijo.

Reprezentanti drugih ver, ži-
vijo v protestantovskih, so
se prijazno in uljudno sprejeli.
Njihove cerkve nadaljujejo nor-
malno življenje, čeprav je cer-
kvena ločena od države. Mi v
Ameriki smo uverjeni, da je lo-
čitev potrebna, ker mora biti

Amerika preklicala kredit Ogrski

Državni tajnik Mar-
shall pojasnil vzrok

Washington, D. C., 7. avg. —
Državni tajnik George C. Mar-
shall je naznanil preklic kredita
100.000.000, ki je obljubljen Ogr-
ski, obtem pa je obsodil komu-
nistični puč na Ogrskem. Na se-
nanjku s časnikarji je dejal, da
vzrok preklica kredita, ker je
se urednikov prejšnje ogrske
vlade, ki so uživali zaupanje
ameriške vlade, pobegnili iz de-
žele.

Kredit je bil namenjen za na-
pajanje ameriškega bombazna. Mar-
shall je dejal, da je bil preklic
tudi po ponovni študiji situacije
na Ogrskem z ozirom na komu-
nistični puč, ki je bil uprizorjen
v maju in je rezultiral v strmo-
javljeno ogrske vlade, katero
so tvorili reprezentanti stranke
lehih posvetnikov.

Na 2. junija je Amerika pre-
klicala kredit \$15.000.000 Ogrski
zaradi spremembe v politični
situaciji.
Državni departament je zadal
vso kofoto Rumuniji, ki je je
se sovjetskega vpliva. Naslo-
vi je drugi protest rumunski
vladi zaradi aretacije voditeljev
komunistične stranke. Protest je bil odgo-
vor rumunski vladi, ker je iz-
javila, da aretacije voditeljev
komunistične niso ameriška briga in
da jih je treba izločiti iz seznana-
nih držav, ki potrebujejo ameri-
ške pomoči na podlagi poročila
ameriške misije, ki je obiskala
Poljsko. Poročilo je naglašalo,
da Poljska dovolj živi, da
se industrije obratujejo sko-
raj in da ne potre-
buje ameriške pomoči. Gotovo
je, da poljski apel ne bo dobil

vera popolnoma svobodna in ne-
odvisna."

Dr. Edmund Duval, zdravnik
iz New Yorka, je dejal:

"Dobil sem vtis, da so vse ve-
re svobodne v Jugoslaviji in da
ni nobenega pritiska na vernike
glede izpolnjevanja verskih dol-
žnosti. Vsak jih lahko opravlja
kot njegova vera zahteva. Obi-
skal sem cerkve različnih ver v
Zagreb in videl, da jih verni-
ki lahko obiskujejo. Reprezen-
tanti cerkva so mi povedali, da
jih nihče ne nadleguje."

Dr. Samuel Trexler, komisar
luteranskih cerkva v Rusiji, je
izjavil:

"Povsod sem opazil navduše-
nje za rekonstrukcijo Jugosla-
vije. Ljudje delajo. Cerkvene
aktivnosti se razvijajo brez vsa-
kega nadlegovanja s strani dr-
žave."

Dr. Guy Emery Shipley, ured-
nik revije The Churchman, gla-
sila episkopalne cerkve v New
Yorku, je komentiral obravnavo
proti Alojziju Stepincu v Zagre-
bu, ki je bil obsojen na 16 let za-
pora zaradi sodelovanja z Nemci
in Italijani v vojnem času in
izdajstva. "Dokazi, predloženi
sodišču na obravnavi proti nad-
škofu, so znani," je dejal. "Na-
me so naredili močan vtis. Slu-
čaj Stepinca je bil eden izmed
razlogov našega obiska Jugosla-
vije. Prepričani smo, da Stepin-
ca spada v ječo. Po povratku
v Ameriko bomo študirali vse
dokumente, ki so nam bili izro-
čeni, in skrbeli bomo, da bo
ameriška javnost informirana o
vseh detajlih."

Dr. Howard Melish, pomožni
rektor cerkve sv. Trojice v New
Yorku, je rekel:

"Glede nadškofa Stepinca lah-
ko rečem, da so se njegove ak-
tivnosti v teku vojne in po vo-
jni nanašale na odnose med du-
hovščino na eni strani in ljud-
skimi avtoritetami na drugi. On
ni bil obsojen v ječo brez vzro-
ka. Strpnost do cerkve v Ju-
goslaviji je velika. Udeleževal sem
se cerkvenih obredov in videl
ljudi, ki so prihajali in odhajali
iz cerkve ter vršili svoje dolžno-
sti brez nadlegovanja s strani
državnih avtoritet."

Dr. Shipley je po prihodu v
Ljubljano izjavil:

"Dospeli smo v Jugoslavijo v
atmosfera velikega zanimanja in
pričakovanj, da bo naš obisk

DELAJSKE UNIJE RAZTEGNILE SKUPNO POLITIČNO AKCIJO

Denver, Colo. — (FP) — Proti-
delavski Taft-Hartleyev zakon
je uveril voditelje tukajšnjih
unij Kongresa industrijskih or-
ganizacij in Ameriške delavske
federacije, da sporadične skupne
akcije ne zadostujejo v obrambi
interesov delavstva.

Dasi so unije dosegle uspehe
s skupno akcijo v novembru pre-
teklega leta in je bil izvoljen li-
beralec John A. Carroll za kon-
gresnika na listi demokratske
stranke, se je združeni odbor
unij CIO in ADF odločil za raz-
tegnitev skupnih akcij na vse
sfere političnega življenja.

Člani odbora so na svoji seji
zaključili, da bodo podpirali le
progressivce kot kandidate za
mestne uradnike pri volitvah v
novembru. Volilci bodo pri vo-
litvah glasovali tudi o novem
mestnem čarterju.

Jack Luker, tajnik-blaga-
strovnikov unij ADF, in Gene
Rosati, tajnik sveta unij CIO,
sta naznanila, da bodo unije

Domače vesti

iz Clevelanda

Cleveland. — V bolnišnici Cle-
veland Clinic je John Terlep ml.,
sin družine John Terlep iz Col-
linwooda, ki je bil operiran na
nogi. — Vinko Starman iz Collin-
wooda se nahaja v bolnišnici St.
Alexis. Zadnji teden je dobil
hud srčni napad in obiski še ni-
so dovoljeni. — Iz bolnišnice se je
vrnil Frank Tegel iz Euclida in
je zdaj doma pod zdravniško o-
skrbo. — Pri družini Henry Gor-
sha so se oglasile rojnice in pu-
stile dvojčka — fantka in deklico.
— Iz bolnišnice se je vrnil tudi
Ivan Jontez, ki je bil operiran
na želodcu. — Poročili so se: Olga
in Joseph Barbish, John L. Tom-
šič in Josephine Lipovec, vsi iz
Collinwooda.

Konferenca uradni- kov jeklarske unije

Diskuzije o poli-
tični akciji

Pittsburgh, Pa., 7. avg. — Jek-
larska unija, včlanjena v Kon-
gresu industrijskih organizacij,
je naznanila konferenco uradni-
kov in reprezentantov 38 dis-
triktov v Pittsburghu. Pričela
se bo 11. avgusta in predmet
razprav bo politična akcija.

Konferenca bo prvo organizi-
rano gibanje in poteza mogoče-
ne jeklarske unije v svrhu regis-
tracije vseh članov unij CIO v
zvezi s pripravami za volilno
kampanjo prihodnje leto.

"Obris ciljev in namenov CIO
in odbora za politično akcijo bo
podan na konferenci," je dejal
David J. McDonald, tajnik-bla-
gajnik jeklarske unije in odbora
za politično akcijo. "Vodili
bomo kampanjo za poraz vseh
senatorjev in kongresnikov, ki
so glasovali za Taft-Hartleyev
protidelavski zakon."

prispel k zbolšanju odnoša-
jev med Jugoslavijo in Ameriko.
Na našem potovanju smo se se-
znali z odločno voljo ljudstva
za delo in napredek. Opazili
smo povsod ogromne napore za
odstranitev povojnih potežkoč.
Povsod smo bili prijazno in pri-
srčno sprejeti in veselimo se, ker
smo zvedeli resnico o Jugosla-
viji."

podpirale le one kandidate, ki
so znani kot zagovorniki civil-
nih svobod in v zaščite pravic
delavcev. Unije se bodo borile
za sprejetje odredbe v mestnem
svetu glede kontrole stanarine
slične oni, ki je bila uveljavlje-
na v New Yorku in nekaterih
drugih mestih. Voditelji unij že
izvajajo močan pritisk na mest-
ne odbornike, da izsilijo spre-
jetje odredbe, ki naj bi zaščitila
najemnike pred lastniki hiš, ki
zvišujejo stanarino.

Pritisk je že dobil odmev. Čla-
ni mestnega sveta so sprejeli od-
redbo, ki prepoveduje evikcije
najemnikov, če se slednji upira-
jo zvišanju stanarine.

Priprave za skupne politične
akcije v prihodnjem letu, ko se
bodo vršile kongresne in pred-
sedniške volitve, so v teku. Spre-
jetje protidelavskega zakona v
kongresu je rezultiralo v zdru-
ženju unij, ki zdaj predstavljajo
eno enotno in mogočno politično
silo.

Holandske čete so še v akcijah

Premestitev sedeža
indoneške vlade

Batavia, Java, 7. avg. — Amir
Sjarifoeddin, predsednik vlade
indoneške republike, je dejal,
da so holandske čete še vedno v
akcijah in da se v smeri
Jogjakarte, kjer je sedež indo-
neške vlade. Naznanil je, da bo
sedež vlade premestjen na Su-
matro. Holandske čete so igno-
rirale ukaz, da morajo ustaviti
sovražnosti v Indoneziji.

Poveljstvo indoneške armade
je informiralo premierja, da ho-
landske čete prodirajo vzhodno
od Gombonga v smeri Karanga-
njara in Jogjakarte. "Naše sile
so pripravljene na vse eventu-
elnosti," je rekel Sjarifoeddin.

Dr. Mohamed Hatta, podpred-
sednik indoneške vlade, ki vodi
obrambo Sumatre, je dejal, da
bo sedež premestjen v mesto Bu-
kitinggi na Sumatru. On je v
stalni telefonski zvezi s premi-
erjem.

Sjarifoeddin je razkril, da je
njegova vlada sprejela ameriško
ponudbo glede posredovanja, ki
naj bi končalo sovražnosti v In-
doneziji. Izrazil je upanje, da
bo organizacija Združenih nara-
dov ustanovila mednarodno ko-
misijo, ki naj bi izrazila kon-
flikt med indoneško republiko
in Holandijo.

Grki razkazujejo glave ubitih gerilcev

Svarilna gesta pre-
bivalcem v sever-
nih pokrajinah

Athens, Grčija, 7. avg. — Grški
vojaki in orožniki, ki sekajo gla-
ve gerilcev, katere ujamejo,
razkazujejo odseke glave v va-
seh in naselbinah v severni Gr-
čiji kot svarilo prebivalcem, da
jih prestrašijo. Besednik grške
monarhistične vlade je dejal, da
so gerilcem odsekane glave, ka-
dar padejo v bitkah z vladnimi
četami.

Sramotni običaj razkazovanja
glav ubitih sovražnikov je bil o-
življen po zmagovitih revolte le-
vijarjev leta 1945. Monarhistič-
na vlada je prišla na krmilo s
pomočjo bajonetov britskih o-
broženih sil.

Glava Aresa Veloukhtisa,
voditelja grških gerilcev, ki je
bil ubit v bitki z vladnimi četa-
mi pri Agrafi, je bila pritrjena
na drog v glavnem delu mesta
Kardisa. Potem je postala sra-
motna metoda splošna. Zdaj
razkazujejo glave ubitih geril-
cev v vseh krajih, kjer so pre-
bivalci naklonjeni gerilskim si-
lam.

Bitka med vojaki in delavci v Tuniziji

Pariz, 7. avg. — Ustavna skup-
ščina je bila informirana, da je
bilo 19 železniških delavcev u-
bitih v bitki s francoskimi vo-
jaki v Tuniziji, 54 pa ranjenih.
Bitka je sledila oklicu general-
ne stavke. Poročila trdijo, da
so delavci začeli streljati na vo-
jake, ko so slednji skušali pre-
zvzeti železniško linijo med Sfax-
om in Gafso. Sfax je drugo naj-
večje mesto v Tuniziji.

Marshall imenoval načelnika urada

Washington, D. C., 7. avg. —
Državni tajnik Marshall je ime-
noval W. W. Butterwortha za
načelnika urada za zadeve Dalj-
nega vzhoda. On je sedaj pravi-
ni svetovalec ameriškega posla-
ništva na Kitajskem. Butter-
worth bo nasledil Johna C. Vin-
centa, ki je bil imenovan za po-
slanika v Švici.

KORAKI BRITSKE VLADE ZA UBLA- ŽITEV KRIZE

Govor premierja At-
leeja v parlamentu
razočaral poslance

ZNIZANJE OBORO- ŽENE SILE

London, 7. avg. — Premier Cle-
ment Attlee je v svojem govoru
v parlamentu orisal korake de-
lavske vlade za ublažitev resne
ekonomske krize v Veliki Bri-
taniji. Velika Britanija trpi za-
radi "dolarske bolezni" in ta je
odgovorna za kritični položaj,
katerega je Attlee sam primer-
jal usodnemu položaju leta 1940,
ko se je dežela borila za svoj
obstanek.

Attleejev govor je razočaral
člane parlamenta. Celo njegovi
pristaši med laboriti so izrazili
nezadovoljstvo. Ko se je pisa-
la zgodovina o resni britski eko-
nomske krizi, bo Attleejev go-
vor označen kot malenkostna
epizoda v razvoju dirke proti
času.

Premier je omenil kot eno
zdravilno znižanje britskih obo-
roženih sil. Za znižanje so or-
ganizirani delavci in liberalci,
ker vidijo v tem sredstvo za
ublažitev krize.

V februarju je delavska vlada
naznanila, da bo v dobi od 1.
januarja tega leta do 31. marca
prihodnjega leta oborožena sila
znižana od 1.427.000 mož na
7.087.000 mož. Attlee je nazna-
nil v parlamentu, da bo oboro-
žena sila znižana na 1.007.000 do
31. marca. To je manj nego ena
četrtina demobilizacije, katero
kritiki med laboriti zahtevajo
od vlade. Pospešitev demobili-
zacije britskih vojakov v tujini
se primerja s počasnostjo demo-
bilizacije doma.

Zahteve za znižanje oborože-
nih sil se bodo obnovile. Kriti-
ki naglašajo, da je vzdrževanje
oboroženih sil odgovorno za po-
manjkanje delavcev v industri-
jah. Attlee je predlagal podaljš-
anje delovnih ur, ustalitev med
in znižanje dovoza živil, zaeno
pa je apeliral na velebiznis za
kooperacijo. Priznal je, da bo
posojilo \$3.750.000.000, katerega
je Velika Britanija dobila od
Amerike, potrošeno pred zaklju-
čenjem tega leta.

Balkanski brzovlak skočil iz tira

Praga, Čehoslovakija, 7. avg.
— Balkanski brzovlak je skočil iz
tira, ko je vozil iz Prage proti
Bratislavi. V nesreči je bilo 16
potnikov ubitih in 35 ranjenih.

SOVJETSKI EKONOM ANALIZIRAL NAMENE MARSHALLOVEGA NAČRTA

Moskva, 7. avg. — V najbolj te-
meljiti analizi izmed vseh, ki so
bile doslej podane v Sovjetski
uniji, je profesor Evgen Varga,
vodilni ruski ekonom, omenil
glavne namene načrta ameriške-
ga državnega tajnika Marshalla.
V svojem članku v Pravdi, gla-
silu komunistične stranke, je na-
glašal, da načrt ni pomoč Evro-
pi, temveč dosega naslednjih ci-
ljev:

Formiranje bloka zapadnih dr-
žav pod vodstvom Amerike proti
Sovjetski uniji.

Restavriranje zapadne Nemčije
je kot vojaške baze ameriškega
imperializma v osrčju Evrope.

Odtujitev držav vzhodne Evro-
pe in uničenje sovjetskega
vpliva v teh državah z namenom,
da se postavijo na stran Ameri-
ke.

"S stališča Amerike," pravi

Grški poslanik napadel Rusijo

Obdolžil jo je ovi-
ranja naporov za
vzpostavitev miru

Lake Success, N. Y., 7. avg. —
Vassili Dendramis, grški poslanik
v Washingtonu, je oplazil
Rusijo in jo obdolžil, da ovira
prizadevanja Združenih narodov
za vzpostavitev miru na Balka-
nu. Ona hoče, da pride Grčija
pod sovjetsko dominacijo.

Dendramis je dejal na seji
varnostnega sveta, da so mir na
Balkanu skalele Jugoslavija, Bol-
garija in Albanija, sosede Grče-
je. Ako organizacija Združenih
narodov ne bo nastopila proti
njim, bo Grčija postala vazalka.

Prej je Avstralija skušala pri-
dobiti svet za akcijo na Balka-
nu. Naglasila je, da je mir v ne-
varnosti in pozvala svet, naj sto-
ri potrebne korake na podlagi
sedmega člena čarterja Združe-
nih narodov in izsili rešitev pro-
blema. Poziv je takoj izzval ru-
sko opozicijo.

Ustanovljen je bil posebni po-
dobor, ki naj bi dognal, ali je
kompromis mogoč med Ameriko
in Rusijo, ki zavzemata naspro-
tna stališča glede izravnave kon-
flikta na Balkanu. Pododbor
tvorijo reprezentanti Amerike,
Rusije, Velike Britanije, Francije,
Avstralije, Poljske in Colombije.

Truman bo odpotoval v Brazilijo

Washington, D. C., 7. avg. —
Bela hiša je naznanila, da bo
predsednik Truman odletel v
Rio de Janeiro, glavno mesto
Brazilije, kjer bo govoril na kon-
ferenci reprezentantov ameri-
ških republik. Konferenca se bo
pričela 15. avgusta. Reprezen-
tanti bodo razpravljali o obram-
bi ameriških republik. Truman
se bo mudil v Braziliji tri dni.

Unija izvojevala zvišanje plače

Salt Lake City, Utah, 7. avg.
— Unija Mine, Mill & Smelter
Workers CIO je izvojevala zviš-
janje plače za 12 centov na uro
s sklenitvijo pogodbe s Kenne-
cott Copper Co. Člani unije bo-
do dobili tudi plačo za šest praz-
nikov v letu.

Železničarji zahtevajo zvišanje

Chicago, 7. avg. — Bratovščine
železničarjev, ki imajo čez mi-
lijon članov, zahtevajo zvišanje
plače za 20 centov na uro.
Uradniki bratovščin trdijo, da
so plače železničarjev dosti niž-
je nego plače delavcev v drugih
industrijah.

UTRJEVANJE EKONOMIJE V VZHODNI EVROPI

Sklenjeni dogovori se
nanašajo na izmenja-
vo materiala

RAZVOJ INDUSTRIJ V JUGOSLAVIJI

Moskva, 7. avg. — Ekonomski
dogovori, sklenjeni med Sovjet-
sko unijo, Jugoslavijo, Albanijo,
Poljsko, Čehoslovakijo, Bolgari-
jo in Ogrsko, so značilni, ker do-
kazujejo postopno utrjevanje e-
konomije v vzhodni Evropi. Vsi
se nanašajo na izmenjavo in iz-
voz surovega materiala.

Rusija bo pošiljala material v
druge države, kjer bo predelan.
Države bodo lahko porabile pro-
dukta doma ali pa jih pošiljale
na tržišča. To je v soglasju z
ekonomskimi načrti, katere so
države vzhodne Evrope osvojile.
Načrti določajo rehabilitacijo in
razvoj industrije.

Čehoslovakija, ki je industrij-
ska država, bo dobivala volno,
bombaž, zlitine in krom iz Rusi-
je. Ona je pred sklenitvijo pak-
ta z Rusijo zalagala s produkti
vzhodne evropske države.

Industrializacija v Jugoslaviji
se je razmahnila na podlagi pet-
letnega načrta. Ker ji je zapad-
ni svet odklekl kredite, bo gra-
dila tovarne z rusko pomočjo.
To bo imelo posledice na eko-
nomske bodočnosti vse Evrope.

Zavržena je teorija bivšega a-
meriškega državnega podtajnika
Deana Achesona, da so Jugosla-
vija, Bolgarija in Rumunija po-
jedelske države. Industrializa-
cija teh držav bo spremenila sliko.
Živila, katere bodo pridelale,
bodo porabile doma. Pošilja-
le jih ne bodo v druge države v
zamejino za industrijske produ-
kte, ker bodo razvile svoje indu-
strie.

Novi dogovori, sklenjeni med
Rusijo in vzhodnimi državami,
se že izvajajo, dočim je načrt a-
meriškega državnega tajnika
Marshalla še predmet diskuzij.
Oblike sploh nima, ker je od-
visno od kongresa, ali bo dovo-
lil finančna sredstva za izvedbo
načrta ali ne. Države v vzhodni
Evropi so obrnile hrbet Marshal-
lovemu načrtu in se odločile za
vzajemno pomoč. Predvojni si-
stem ekonomije v Evropi ne bo
oživilen. Celo Švedska, ki ni v
vzhodni coni, se zaveda tega dej-
stva, zato je sklenila trgovinski
dogovor s Sovjetsko unijo.

Nadškof Stepinac je zdrav v ječi

Beograd, 7. avg. — Člani grupe
ameriških protestantovskih du-
hovnikov so obiskali hrvaškega
nadškofa Alojzija Stepinca v je-
tnišnici Lipoglavi v bližini Za-
greba, potem pa so izjavili, da
so ga našli zdravega. Nadškof
lahko opravlja verske obrede v
jetnišnici. On sam je priznal,
da mu avtoritete ne kratijo ver-
ske svobode. Stepinac je bil ob-
sojen na 16 let zapore zaradi so-
delovanja z Nemci in Italijani
ter izdajstva v vojnem času.

Ameriški letalonosce bo obiskal grške luke

Washington, D. C., 7. avg. —
Admiral Richard L. Connolly je
naznanil, da bo 27.000-tonski le-
talonosce Leyte obiskal grške in
turške luke. Sedaj je na poti v
Gibraltar. Več ameriških boj-
nih ladij se nahaja na Sredo-
zemskem morju.

Amerika prodaja letala Braziliji

Washington, D. C., 7. avg. —
Državni departament je razkril,
da je Amerika prodala 99 bojnih
letal Braziliji v juniju. Za leta-
la je dobila \$1.194.500, stala pa
so jo \$12.903.645.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (sven Chicago) in Kanado \$9.00
na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrt leta; za Chicago in okolico
Cook Co., \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inosestanstvo \$11.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year,
foreign countries \$11.00 per year.Cene oglašev po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Cloveške pijavke

Cleveland, O. — Vsemogočni
Bog je ustvaril nebo in zemljo
v šestih dneh, sedmi dan pa je
zadovoljno počival, si gladil svojo
dolgo sivo brado in gledal okoli
sebe. Svet je bil lep in še danes
pravi pregovor, da je Bog naj-
prej sam sebi ustvaril brado,
kar bi pomenilo sebi vse naj-
boljše. Kaj pa za človeka?Rekel je, da se bo človek potil
v potu svojega obraza. To po-
meni eno samo težko življenje
— garal boš kot črna živina. Da
bo človek vedel, da je res Bog
vsemogočen in diktator, je iz u-
smiljenjstva ustvaril tudi bolhe, ki
niso dale človeku počitka po tež-
kem dnevnem delu. Bolha je
temnorjava barve na dolgih no-
žicah. Majhna živalca, malo
večja kot pika, vendar pa učin-
kovita. Silno rada srka človeško
kri. Saj se še dobro spominja-
mo, kako so nas pikale v spanju,
in kako so jih ženske lovile in
ubijale z nohti. Toda bolhe ni
tako lahko ubiti, kajti urno sko-
či in menda za to je dobila ime
tudi skokica.Bog je ustvaril tudi klopca. Tu-
di klop je majhna živalca, ki ra-
da srka človeško kri. Zapiše se
pod kožo, zadek se ji veča in
če ga stisneš, brizgne kri na vse
strani. Tudi klop je v veliko
nadlogo človeku.Te vrste golazni najdemo tudi
med ljudmi, ki delajo s člo-
vekom natančno po metodi bol-
he in klopca. Nekateri ljudje
vedno iščejo prilike, da bodo pi-
kali, delali škodo sočloveku, na-
le v sami udobno živeli. Te
golazni je med ljudmi dandanes
veliko, a čudno je, da se je ne
očistimo.Po svetu je toliko teh člove-
ških bolh, da se lahko zares ču-
dimo, od kod so prišle. Posebno
v tej deželi jih je dosti in se ne-
prestano spravljajo nad Ruse.
Toda Rusi se ne dajo ne pikati
in ne srkati sladke krvi. Tam so
počistili s to golaznijo in sedaj
je ne puste več blizu, zato vlada
tu silna jeza. Te golazni ne ma-
rajo tudi na Balkanu, zato se
naši reakcionarji še bolj pene od
jeze in srda.Sklicali so skupaj narode, ka-
teri so se sicer odzivali, ali ne
pravi. Ali je vredno obratiti ita-
lijanske, grške, turške, portugal-
ske, francoske in angleške ko-
stič? Tukaj je vse suho in naš
dovkoplačevalec bo moral pitati
te bolhe proti svoji volji. Go-
vorijo o državnikih. Otroci bi
opravili boljše!Na eni strani zajezujejo ko-
munisti in ustaviti hočejo Ru-
se za vsako ceno, na drugi stra-
ni pa jih vabijo na sodelovanje
in pomoč tistim, ki so jih pobli-
jali in rušili deželo. In ker Ru-
si nočejo sodelovati, ni svetov-
ni reakciji prav, če pa bi hoteli
sodelovati, pa tudi ne bi bilo
prav. Kje je logika naših držav-
nikov? Eno pa je gotovo, brez
Rusov ne bodo ničesar opravili.
Tam je kolektivna moč, tam je
dosti hrane in naravnega boga-
stva. Le počakamo nekaj let
in Rusi bodo pokazali, da so v
pravem in kaj znajo. Naj te
svetovne bolhe še tako pikajo in
se jeze, vzlic temu jim to ne bo
nič pomagalo.Komar in muha plešeta, da se
svet in zemlja treseta. No, ro-
dila se je miška. Voditelji an-
gleške delavske stranke in fran-
coske socialistične so v kremp-
ljivih svetovnih reakcijah — delajo
po navodilih te dežele, za kar so
dobro plačani. Dan za dnem
klepetajo o nekih vratah, da so
odprte. Komu in zakaj? Ako
mislijo, da bodo spravili Ruse na
led, se silno motijo. Preveč je
bilo trpljenja, milijone ljudi
pomorjenih, dežele opustošene
in porušene. Vse to je bilo stor-
jeno po načinu starega reda.Na žalost danes vedoma vodi-
telji socialističnih strank proda-
jajo narode za skledico leče. To
nesramno vlogo igrajo zato, ker
se niso ničesar naučili iz pretek-
losti. Odkar se piše zgodovina,
so bili komunisti in socialisti v
bratomornem boju za prazenWalter Reuther, predsednik unije Združenih avtinskih delavcev
CIO, govori pred senatnim odsekom, kjer je obtožil jeklarski trust,
da namenoma neče zvišati jeklarske produkcije, ker hoče vzdr-
žati visoke cene. Reuther je zahteval, naj zvezna vlada prične
obratovati svoje jeklarne, ki jih je zgradila med vojno.Na obisku
v Milwaukeeju

II.

Akron, O. — Pri Volovškovih
sem se počutil kot doma. Ko
sem zjutraj vstal, sem opazil go-
spodinjo, ki je sedela v kuhinji
in opazovala pri oknu jate vra-
bičev in drugih ptictev ter jim
metala živež. Opazil sem tudi
ververico, ki je skočila na klop,
se postavila na zadnje noge in
gledala gospodinjo, da bi tudi
njej vrgla kakšen oreh, kar je
tudi storila. "Živalica je udo-
mačena, da hoče kar v hišo, če
ji vrata odprem," pravi gospo-
dinja.Na sledečo nedeljo je bil pik-
nik društva 104 SNPJ. Vreme
je bilo še lepo, toda udeležba se
mi je videla premajhna. Tam
sem kmalu zagledal poznane-
ga rojaka Špeha, ki se je nekam
modro držal pri bari v krogu
svojih znancev. Z njim sva se
seznanila že l. 1914 v Chishol-
mu, ko sva delala v železnih
rudnikih, pozneje pa v premo-
govniku v Univerzalu, Ind., kjer
smo bili včasih tudi lovci zajec
z vrečami in puškami. Pristopil
sem bliže in dobro pogledal, če
je pravi. Po snidenju sem vpra-
šal še za brata Franka Puncerja,
s katerim sva se kmalu sešla.Med razgovorom sem pripom-
nil, da bi morala biti večja ude-
ležba, saj je v Milwaukeeju več
tisoč Slovencev. "Saj bi jih
najbrže bilo več, toda smo pri-
redbo oglašali v sredini Prosvete,
kateri pa ni dospela ob prav-
nem času," je odgovoril br. Pun-
cer. (Pozneje smo čitali, da ni
bilo papirja za tiskanje.)Br. Špeh me je povabil k veli-
ki mizi, kjer so sedele po večini
ženske ter prav lepo prepevale
slovenske pesmi. Saj bi jih
najbrže bilo več, toda smo pri-
redbo oglašali v sredini Prosvete,
kateri pa ni dospela ob prav-
nem času," je odgovoril br. Pun-
cer. (Pozneje smo čitali, da ni
bilo papirja za tiskanje.)Svoj čas sem mislil, da so pri-
stari leti A. D. šamio šegavi, da
imajo šege za laži, da so naivni
in napuhnjeni, sedaj pa se mi
vidi, da so postali trapasti. Tet-
ka izhaja petkrat na teden in na-
trpana je od prve do zadnje stra-
ni s samimi traparijami. Neka-
teri ljudje so že po naravi ma-
lo trapasti, ali ti močelji, ki so
najbližje Bogu, so pa trapeci
vseh trapecev.Pravijo, da primanjkuje pa-
pirja, toda ni li škoda, da se ga
porabi toliko za traparije?V Jugoslaviji še vedno pri-
manjkuje živeža in obleke. Po-
ročila pravijo, da bo že tretje
leto suša uničila pridelke. Vla-
da se trudi, da bi pomagala
ljudstvu, toda vsega ne zmore,
ker je bila dežela tako prizade-
ta. Rojaki, ne pozabite sorodni-
kov v domovini, prav tako ne
priateljev in znancev. Poma-
gajmo še nadalje, kajti vsak po-
siljka odtepa glad in zaeno s tem
ljudstvu krepi vero v boljšo bo-
dočnost. Naša vlada neče niti
prodati živeža tem revežem, za-
to pa pomagajmo mi kolikor mo-
goče, in sicer toliko časa, da se
tamkajšnje ljudstvo zopet postavi
na svoje noge. Polagoma bo
tudi tam zasijalo lepše sonce in
za vse nam bodo zelo hvaležni.
Spomnite se ob vsaki priliki teh
velikih revežev, borcev za svo-
bodo in lepše življenje. Odpo-
lajte jim paket takoj in večkrat!

John Filipič.

Te slika je bila sneta pri premogovniku Old Ben Coal Co. v West
Frankfortu, Ill. po eksploziji plina, v kateri je bilo ubitih 27 maj-
narjev. V štirih mesecih je bila v južnem Illinoisu to še druga
rudarska "Hirošima." Prva, v Centraliji, je zahtevala življenje
111 majnarjev.zbujali spomine na naša mla-
dostna leta.Ko sva s Špehom obiskala Ri-
gelno gostilno, me niso takoj
spoznali, četudi sem bil leta
1910 pri njih na hrani. Rojak
Rigel je še vedno čvrst kljub
visoki starosti. Povedal je tudi
zgodbo iz časov, ko je bil za ko-
čijaža pri baronu v Smartnem
ob Paki. V graščini je bivala
tudi lepa baronova hčerka. Bilo
je tudi nekaj sinov. Občani smo
jo navadno imenovali barones-
ko. Bila je zelo "dobrotljiva,
kajti leto za letom je preskrbe-
la ubogim šolskim otrokom oble-
ko ali kaj drugega za šolo. Lju-
bila je kmečki stan, prav tako
njeni starši, radi tega so to ple-
menitaško družino občani zelo
spoštovali.Hčerka pa je rada pogledova-
la na mladega fanta Rigelna, ki
je vozil barona, njeno ženo ali
pa hčerko. Fant je opazil njene
simpatije do njega, ali med njim
in grajsko hčerko je bila preve-
lika razlika v stanu, zato se je
branih teh mislih in izogibal
prilike za ljubikanje z njo, za-
eno pa je že imel zbrano ljubico
svojega stanu. Baroneska je
spoznala, da se je izogibljive in
uvidela je, da si ne more prido-
biti ljubezni tega "zauber" fan-
ta.Mlada baronica se je pozneje
spoznala z drugim kmečkim
fantom, kateri je bil cerkveni
organist. Zahajala je pogosto k
njegovim sestri, ki je hirala za
jetiko. Tudi ta mladenič se je
bal kakšne vezi z njo, toda na-
rava je bila močnejša. Orga-
nist je kmalu pričel zidati hišo,
pozneje pa še drugo. Občani so
se čudili, kje dobiva denar. Ne-
kega dne pa se je izvedelo, da je
baronica porodila sinčka, čigar
oče je bil kmečki fant, organist.
To je bilo za barona le preveč
ponizevalno, zato je dal hitro
hčer in otroka odpeljati v tuje
kraje. Nekateri so govorili, da
so jo odpeljali v Grac, drugi pa
na Dunaj.Danes ne gospodari na tisti
graščini dotični baron, kajti vsa
družina je med zadnjo vojno
zapustila graščino in zbežala, po
vojni pa je ljudska oblast raz-
delila med ljudstvo graščinsko
zemljo in gozdove.Brat me je čez nekaj dni po-
vabil, če hočem iti z njim k je-
zeru, kjer ima svojo poletno hi-
šico, Nisem odklonil. Tam sva
bivala dva dni. Ko sem ogle-
doval krompir, fižol in drugo
zelenjavo, sem opazil mrčes, ki
jo imenujejo "Japanese bidge".
Bratu sem svetloval, naj pokliče
okrajnega zastopnika za polje-
delstvo, ker drugače mu bodo ti
škodljivci uničili vse zelenjavo.Dasiravno je bilo lepo ob je-
zeru, sem se tam kmalu naveli-
čal, kajti mir mi je skoraj šel na
živec in pogrešal sem mestnega
ropotanja, prav tako je manjka-
lo družbe, posebno pa Slovence.
Ob sobotah in nedeljah pa pri-
haja tja večja družba, tudi žen-
ske, zato ne manjka zabave.Po vrnitvi v mesto sem se o-
glasil pri J. Bolhi, ki ima brata
v Akronu. Povedal mi je, da
bo šel v petek na sejo društvaLilije in dejal, da se lahko tu-
jaz udeležim, ker sem član SNPJ.
Torej ob določenem ča-
sem šel na sejo Lilije, kateri
zelo vzorno predsedoval F. Je-
menc. Tedaj je pristopilo
društvo tudi nekaj mladih člo-
nov ni predsednik jim je čital
pravil v lepi angleščini.Ker sem se že pred sejo se-
nil z br. Ermencem in sva se u-
di srečala na konvenciji SA
Sa v Clevelandu, me je na sa-
poklicel in vprašal, če bi ho-
spregovoriti nekaj besed o ri-
merah pri društvih v Akronu.
tem me je iznenadil in pos-
sem precej nervozen, zato nje-
mogel povedati tako kot bi re-
Zato bom tukaj napisal, kar
bilo na mestu, da bi povedal
seji."Dragi bratje in sestre! Ve-
seli me, da mi je dal br. pre-
sednik besedo. Ni dvoma, da
marsikateri član ali odbor-
več ali manj radoveden, ka-
se imajo pri drugih društvih.
Prav tako se rad spozna z br-
in sestrami drugih društev SA
P.J. Društva SNPJ so neka-
vez med slovenskimi rojaki
tujini. Ni pa jednota same v
z našimi običaji, temveč nam
zaeno pomočnica in tolažnica
primeri bolezn ali smrti. Čl-
stvo društev ima več čuta
nagnenja do svojega bližnj-
brata ali sestre kot pa komu-
cialne zavarovalne družbe.Veseli me, ker vidim v
mladih članov, ki so ravno v
stopili k društvu SNPJ. Le-
dotokom mladine v naše vr-
bo zagotovljen uspeh naših or-
nizaciji tudi v bodočnosti. To
ravni zakon zahteva, da sta-
ša generacija odhaja nazaj v
zemljo, iz katere smo se ro-
In tako prihaja čas, ko bo tu-
rala mladina prevzeti vodstvo
delo organizacije, katero or-
rali in ji začetni pot pion-
SNPJ. S pristopom v našo
ganizacijo si mladina mora
največ sami sebi. Ker pa na-
dina na splošno, ne pozna v-
nevarnosti življenja, je iz-
stavljena pogosto nesrečam
tudi smrti, zato je dolžnost vs-
šev, da vpišejo svoje otroke
zanesljive jednote, med kateri-
je tudi SNPJ. Želeč druš-
veliko uspeha in napredka, se
enkrat zahvaljujem predse-
ku za besedo."

(Dalje prihodnjik.)

Joseph Irm...

S pota

Kot bi se zgodilo včeraj, se
vedno spominjam, kako so
pred 50 leti s svojo potno to-
težko obložen s knjigami in d-
gim blagom, prepotovali in do-
Sparte, tedaj čedno minnesot-
rudarsko mestece, danes od-
rudnik, do Eveletha, kjer je
lo le nekaj hiš. Tam je dan-
tudi odprt rudnik, precej vi-
gori pa je bil tedaj zara-
gozd.Mesto Eveleth je znano de-
gatom zadnje konvencije SNPJ.
V začetku meseca avgusta
praznovalo 50-letnico obstoja.Svojo kupčijo v omenje-
mestecih sem skončal in pre-
dil blatne poti skozi gozdov-
Na poti so me spremljali kom-
ji kot roj čebel. Se isti dan s-
šel naprej v nekaj milj odda-
no mesto Virginijo. Nekako
sredi med Evelethom in Vir-
nijo je na hribčku izvirala sto-
nec s kristalno mrzlo vodo.
Virginiji je bilo konec moje
pota za tisti dan. Po potovan-
sem bil zelo truden in sem si
ko zaspal.Mesto Virginija tudi le-
praznuje 50-letnico svojega
stanka. V izložbenih oknih
menjenih mest, Virginije
Eveletha, so razstavljali raz-
ni zgodovinski predmeti, kaj-
tudi slike še živih pionir-
V teh mestih je sedaj na tiso-
turistov iz vseh krajev Zdr-
nih držav.Slovenci so se dobro postavi-
zlasti v Evelethu in okolici.
zaključku naj še pristavim,
naši rojaki pridni in so
splošno veliko pripravljeni
razvoju mnogih ameriških me-
Slovenci se nismo nikdar
šili dela! Matija Pogorelec.

izvojevala celo vrsto zmag ob
dobe cara Dušana do turških
vpadov in let beneške republi-
ke. Še danes slavi bokeljski
mornarica, seveda že davno bre-
ladij, svoj tradicionalni praznik
ki se ga udeležujejo njeni član-
i v starih nošah in s starih oro-
jem. Poslednja zastava, ki jo
je po osvoboditvi kotorkoli ljud-
stvo podarilo tradicionalni orga-
nizaciji "bokeljske mornarice",
nosi rdečo zvezdo-simbol zm-
ge in svobode.

